

Sosiaalihuollon kirjaamisen kehittäminen

Tilannekuva hyvinvointialueilla 2023–2024

Petteri Heino

Kansa-koulu 5 -hanke

KANSA-KOULU 5

Tilannekuvan selvittämisen taustaa

Kansa-koulu 4.0 -hanke toteutti vuoden 2022 kesä-syyskuussa kyselyn, jonka tulokset koottiin Sosiaalihuollon kirjaamisen kehittämisen tila 2022 -raporttiin. Kyselyllä kartoitettiin hyvinvointialueiden kirjaamisiasiantuntijoita sekä tietoteknistä ja toiminnallista rakenteisen kirjaamisen kehittämistä. Lisäksi kyselyssä selvitettiin hyvinvointialueen suunnitelmia sosiaalihuollon kirjaamisen kehittämiseksi.

Kansa-koulu 5 -hanke selvitti touko-kesäkuussa 2023 hyvinvointialueiden valmiutta kohdata edessä olevia sosiaalihuollon tiedonhallinnan ja kirjaamisen muutoksia sekä sitä, miten työskentely hyvinvointialueilla on käynnistynyt. Kysely toistettiin samansisältöisenä vuodenvaihteessa 2023–2024.

Selvitystyössä hyödynnettiin lomaketta, jonka hyvinvointialueiden avainhenkilöt täyttivät Kansa-koulun aluekoordinaattorin tukemana. Lomake jakautui kolmeen osaan: hyvinvointialueen henkilöt ja verkostot, kirjaamisen kehittämisen vähimmäisvaatimusten täytyminen ja yhteistyön toteutuminen.

Hyvinvointialueiden vastaukset perustuvat vastaajan näkemykseen oman hyvinvointialueensa tilanteesta. Tästä johtuen tulokset eivät kaikilta osin ole vertailukelpoisia.

Vähimmäisvaatimusten määrittely

Kansa-koulu 5 -hankkeessa toteutetuissa kyselyissä hyödynnettiin vuoden 2022 tilannekyselyn vastausten perusteella määriteltyjä vähimmäisvaatimuksia. Näiden vaatimusten arvioitiin olevan kriittisiä edellytyksiä sille, että sosiaalihuollon kirjaamisen kehittäminen olisi organisaation rakenteisiin kiinnittyvää suunnitelmallista toimintaa.

Tietotekninen valmius

- **Palvelutehtäväluokitus on käytössä**
- **Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon liittyminen on aikataulutettu tai tehty**

Toiminnallinen valmius

- **Kirjaamisasiantuntijoilla on tunnistettu rooli ja tehtävät**
- **Kirjaamisen kehittämiseen on toimivia käytäntöjä**

Suunnitelmat

- **Kirjaamisen kehittämiseen on laadittu hyvinvointialuetasoisia suunnitelmia**
- **Kirjaamisen kehittäminen on strategiassa**

Vähimmäisvaatimusten täyttymisen arviointi

- Kyselylomakkeessa kutakin vähimmäisvaatimusta arvioitiin asteikolla:
 - Vähimmäisvaatimus täyttyy (Kyllä)
 - Vähimmäisvaatimus ei täyty (Ei)
- Vastaajalla oli lisäksi mahdollisuus tarkentaa vastaustaan.
- Vastausten raportoinnissa vähimmäisvaatimusten täyttyminen on luokiteltu kolmiportaista ns. liikennevalomallia hyödyntäen:
 - Vihreä = Vähimmäisvaatimus täyttyy
 - Keltainen = Vähimmäisvaatimus täyttyy osittain tai asia on kesken
 - Punainen = Vähimmäisvaatimus ei täyty
 - Valkoinen = Vastausta vähimmäisvaatimuksen täyttymiseen ei saatu

Tietotekniset valmiudet	
Palvelutehtäväluokitus käytössä	Tarkennukset
Kyllä / Ei	Kirjoita tarvittaessa päivämäärä.
Asiakastietojärjestelmä Kanta-valmiudessa tai uusi asiakastietojärjestelmä tulossa	
Kyllä / Ei	Kirjoita tarvittaessa päivämäärä.
SHA-liittyminen aikataulutettu tai tehty	
Kyllä / Ei	Kirjoita tarvittaessa päivämäärä.
Tarvitaanko Kansa-koulu 5 -hankkeelta tukea tietoteknisten valmiuksien edistämiseen? Minkälaista?	
Kyllä / Ei	Minkälaista tukea tarvitaan?

Kirjaamisen kehittämisen vähimmäisvaatimusten täytyminen hyvinvointialueilla tammikuussa 2024

Tietotekniset valmiudet

Tietotekninen valmius

- Palvelutehtäväluokitus on käytössä
- Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon liittyminen on aikataulutettu tai tehty

- Hyvinvointialueiden tietotekniset valmiudet ovat vastausten perusteella parantuneet huomattavasti.
- Lähes kaikilla hyvinvointialueilla on käytössään palvelutehtäväluokitus, asiakastietojärjestelmä on Kanta-valmiudessa tai suunnitelma valmiuden saavuttamiseen on olemassa.
- Hyvinvointialueet ilmoittavat kuitenkin tarvitsevansa tukea tietoteknisten valmiuksien edistämiseen. Tukea odotetaan erityisesti tietojärjestelmätoimittajilta sekä Kelalta.

Tietotekniset valmiudet

TIETOTEKNISET VALMIUDET	Etelä-Karjala	Etelä-Pohjanmaa	Etelä-Savo	Helsinki	Itä-Uusimaa	Kainuu	Kanta-Häme	Keski-Pohjanmaa	Keski-Suomi	Keski-Uusimaa	Kymenlaakso
Palvelutehtäväluokitus käytössä											
Asiakastietojärjestelmä Kanta-valmiudessa tai uusi tulossa											
SHA-liittyminen aikataulutettu tai tehty											
TIETOTEKNISET VALMIUDET	Lappi	Länsi-Uusimaa	Pirkanmaa	Pohjanmaa	Pohjois-Karjala	Pohjois-Pohjanmaa	Pohjois-Savo	Päijät-Häme	Satakunta	Vantaa ja Kerava	Varsinais-Suomi
Palvelutehtäväluokitus käytössä											
Asiakastietojärjestelmä Kanta-valmiudessa tai uusi tulossa											
SHA-liittyminen aikataulutettu tai tehty											

Toiminnalliset valmiudet

Toiminnallinen valmius

- Kirjaamisiasiantuntijoilla on tunnistettu rooli ja tehtävät
- Kirjaamisen kehittämiseen on toimivia käytäntöjä

- Kirjaamisiasiantuntijatoiminnan kehittäminen on käynnistynyt lähes kaikilla alueilla, ja osalla hyvinvointialueista kirjaamisiasiantuntijoiden roolit ja tehtävät on jo tunnistettu.
- Toimivia kirjaamisen kehittämisen käytäntöjä on paikannettu noin puolessa kaikista hyvinvointialueista.
- Vastaajat toivovat tukea erityisesti kirjaamisiasiantuntijoiden roolien määrittelyyn, tehtävien suunnitteluun ja toiminnan juurruttamiseen omaan organisaatioon.
- Lisäksi vastaajat toivovat kirjaamisiasiantuntijoiden perus- ja kertausvalmennusta, hyvien toimintamallien jakamista, materiaalia sekä tukea kirjaamisosaamisen kehittämistä tukevien tapahtumien järjestämiseen.

Toiminnalliset valmiudet tammikuussa 2024

TOIMINNALLISET VALMIUDET	Etelä-Karjala	Etelä-Pohjanmaa	Etelä-Savo	Helsinki	Itä-Uusimaa	Kainuu	Kanta-Häme	Keski-Pohjanmaa	Keski-Suomi	Keski-Uusimaa	Kymenlaakso
Kirjaamisasiantuntijoilla on tunnistettu rooli ja tehtävät	Yellow	Green	Yellow	Yellow	Red	Red	Green	White	Yellow	Green	Yellow
Kirjaamisen kehittämiseen on toimivia käytäntöjä	Green	Green	Yellow	Green	Green	Green	Green	White	Red	Green	Green
TOIMINNALLISET VALMIUDET	Lappi	Länsi-Uusimaa	Pirkanmaa	Pohjanmaa	Pohjois-Karjala	Pohjois-Pohjanmaa	Pohjois-Savo	Päijät-Häme	Satakunta	Vantaa ja Kerava	Varsinais-Suomi
Kirjaamisasiantuntijoilla on tunnistettu rooli ja tehtävät	Green	Green	Yellow	Yellow	Red	Red	Yellow	Yellow	Yellow	Red	Green
Kirjaamisen kehittämiseen on toimivia käytäntöjä	Red	Red	Yellow	Red	Red	Green	Green	Yellow	Yellow	Yellow	Green

Suunnitelmat

Suunnitelmat

- Kirjaamisen kehittämiseen on laadittu hyvinvointialueitasoisia suunnitelmia
- Kirjaamisen kehittäminen on strategiassa

- Kirjaamisen kehittämisen suunnitelma on olemassa suuremmalla osalla hyvinvointialueista, kun taas kirjaamisen kehittämisen tavoitetila on määritelty vain kolmanneksella hyvinvointialueista.
- Hyvinvointialueen strategiaan kirjaamisen kehittäminen sisältyy alle puolessa hyvinvointialueista.
- Jatkossa kaivataan tietoa toimivista käytännöistä, strategioiden ja suunnitelmien toimeenpanosta sekä yleisesti tietoa vision ja tavoitetilan kirkastamiseen. Lisäksi toivotaan käyttökelpoista ja riittävän konkreettista materiaalia suunnittelun tueksi.

Suunnitelmat tammikuussa 2024

SUUNNITELMAT	Etelä-Karjala	Etelä-Pohjanmaa	Etelä-Savo	Helsinki	Itä-Uusimaa	Kainuu	Kanta-Häme	Keski-Pohjanmaa	Keski-Suomi	Keski-Uusimaa	Kymenlaakso
Kirjaamisen kehittämiseen on laadittu hyvinvointialuetasoisia suunnitelmia											
Kirjaamisen kehittäminen on strategiassa											
Kirjaamisen kehittämisen tavoitetila on määritelty											
SUUNNITELMAT	Lappi	Länsi-Uusimaa	Pirkanmaa	Pohjanmaa	Pohjois-Karjala	Pohjois-Pohjanmaa	Pohjois-Savo	Päijät-Häme	Satakunta	Vantaa ja Kerava	Varsinais-Suomi
Kirjaamisen kehittämiseen on laadittu hyvinvointialuetasoisia suunnitelmia											
Kirjaamisen kehittäminen on strategiassa											
Kirjaamisen kehittämisen tavoitetila on määritelty											

Alueiden arvioitu kehittyminen 2023–2024 yhteistyöalueittain

- Seuraavissa taulukoissa on koottu kunkin hyvinvointialueen arvioita vähimmäisvaatimusten täyttymisestä kesällä 2023 ja tammikuussa 2024.
- Hyvinvointialueet on jaettu yhteistyöalueittain.

Etelä-Suomi

	Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon liittyminen tehty tai aikataulutettu		Palvelutehtäväluokitus käytössä		Kirjaamisiasiantuntijoilla on tunnistettu rooli ja tehtävät		Kirjaamisen kehittämiseen on toimivia käytäntöjä	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Etelä-Karjala								
Helsinki								
Itä-Uusimaa								
Keski-Uusimaa								
Kymenlaakso								
Länsi-Uusimaa								
Päijät-Häme								
Vantaa ja Kerava								

	Kirjaamisen kehittämiseen on laadittu hyvinvointialue-tasoisia suunnitelmia		Kirjaamisen kehittäminen on strategiassa		Kirjaamisen kehittämisen tavoitetila on määritelty	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Etelä-Karjala						
Helsinki						
Itä-Uusimaa						
Keski-Uusimaa						
Kymenlaakso						
Länsi-Uusimaa						
Päijät-Häme						
Vantaa ja Kerava						

Länsi-Suomi

	Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon liittyminen tehty tai aikataulutettu		Palvelutehtäväluokitus käytössä		Kirjaamisiasiantuntijoilla on tunnistettu rooli ja tehtävät		Kirjaamisen kehittämiseen on toimivia käytäntöjä	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Pohjanmaa								
Satakunta								
Varsinais-Suomi								

	Kirjaamisen kehittämiseen on laadittu hyvinvointialue-tasoisia suunnitelmia		Kirjaamisen kehittäminen on strategiassa		Kirjaamisen kehittämisen tavoitetila on määritelty	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Pohjanmaa						
Satakunta						
Varsinais-Suomi						

Sisä-Suomi

	Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon liittyminen tehty tai aikataulutettu		Palvelutehtäväluokitus käytössä		Kirjaamisiasiantuntijoilla on tunnistettu rooli ja tehtävät		Kirjaamisen kehittämiseen on toimivia käytäntöjä	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Etelä-Pohjanmaa								
Kanta-Häme								
Pirkanmaa								

	Kirjaamisen kehittämiseen on laadittu hyvinvointialue-tasoisia suunnitelmia		Kirjaamisen kehittäminen on strategiassa		Kirjaamisen kehittämisen tavoitetila on määritelty	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Etelä-Pohjanmaa						
Kanta-Häme						
Pirkanmaa						

Itä-Suomi

	Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon liittyminen tehty tai aikataulutettu		Palvelutehtäväluokitus käytössä		Kirjaamisiasiantuntijoilla on tunnistettu rooli ja tehtävät		Kirjaamisen kehittämiseen on toimivia käytäntöjä	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Etelä-Savo								
Keski-Suomi								
Pohjois-Karjala								
Pohjois-Savo								

	Kirjaamisen kehittämiseen on laadittu hyvinvointialue-tasoisia suunnitelmia		Kirjaamisen kehittäminen on strategiassa		Kirjaamisen kehittämisen tavoitetila on määritelty	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Etelä-Savo						
Keski-Suomi						
Pohjois-Karjala						
Pohjois-Savo						

Pohjois-Suomi

	Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon liittyminen tehty tai aikataulutettu		Palvelutehtävälukitus käytössä		Kirjaamisiasiantuntijoilla on tunnistettu rooli ja tehtävät		Kirjaamisen kehittämiseen on toimivia käytäntöjä	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Kainuu								
Keski-Pohjanmaa								
Lappi								
Pohjois-Pohjanmaa								

	Kirjaamisen kehittämiseen on laadittu hyvinvointialue-tasoisia suunnitelmia		Kirjaamisen kehittäminen on strategiassa		Kirjaamisen kehittämisen tavoitetila on määritelty	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Kainuu						
Keski-Pohjanmaa						
Lappi						
Pohjois-Pohjanmaa						

Johtopäätöksiä

- Sosiaalihuollon kirjaamisen kehittäminen on yleisesti ottaen edistynyt. Edistymistä ovat tukeneet kansalliset tukitoimet (Kansa-koulu 5 -hanke, THL:n ja Kelan kansallinen tuki) sekä alueellisten kirjaamiskoordinaattoreiden työn käynnistyminen. Vastausten perusteella tukea tarvitaan jatkossakin.
- Kyselyn mukaisista vähimmäisvaatimuksista tekniset vaatimukset ovat kehittyneet nopeammin. Tähän on ainakin osaltaan syynä lainsäädännön mukanaan tuomat vaatimukset organisaatioille.
- Sosiaalihuollon kirjaamisen kehittämisen on syytä sisältyä hyvinvointialueiden strategioihin, jotta pitkäjänteinen kehittäminen varmistetaan. Tällöin on otettava huomioon myös kirjaamisen välittömät yhteydet tiedolla johtamiseen ja rakenteelliseen sosiaalityöhön. Kyse on osaltaan myös sosiaalityön näkyväksi tekemisestä.
- Jatkossa olisikin tärkeää varmistaa kirjaamisosaamisen kehittyminen ja sitä tukevat resurssit niin hyvinvointialueen kuin valtakunnallisellakin tasolla.